

Prügilate ja kaevandamisjäätmete hoidlate ülevaade

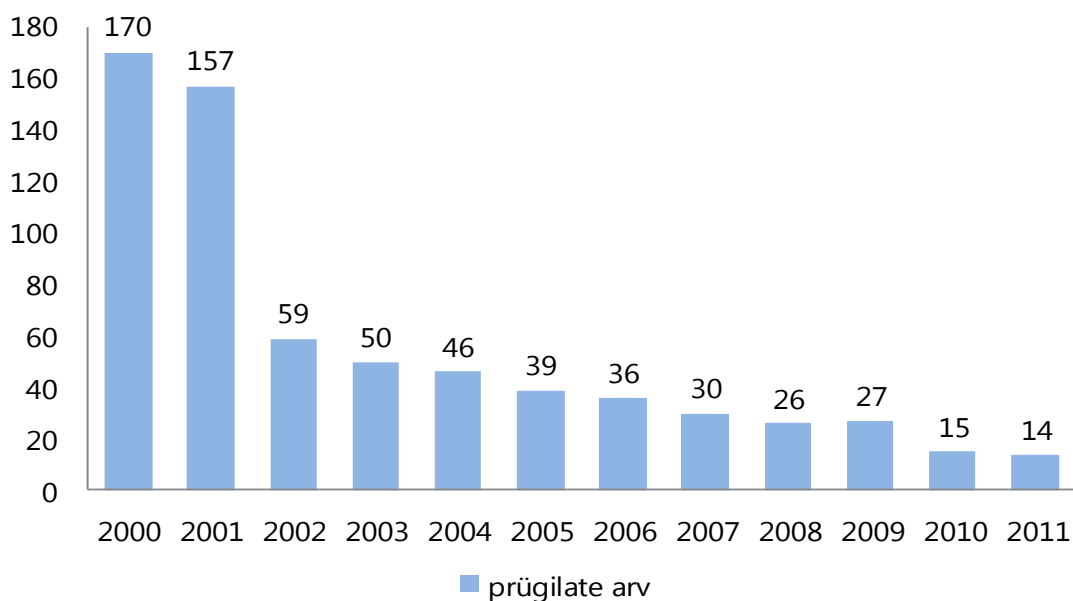
Sisukord

1	PRÜGILAD	1
2	KAEVANDAMISJÄÄTMETE HOIDLAD.....	5

1 PRÜGILAD

Prügilate käitlemise (ka sulgemise ja korrastamise) alusõigusaktiks on Nõukogu Direktiiv 1999/31/EÜ, 26. aprill 1999, prügilate kohta. Sellest direktiivist sai alguse prügilate sulgemine jäätmete ladestamiseks ja korrastamiseks. Nimetatud direktiiv on üle võetud jäätmeseadusega ja keskkonnaministri 29.04.2004 määrusega nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ (RTL 2004, 56, 938).

2001. a suleti suur hulk Eestis tegutsenud väikeprügilaid. Prügilate arv kahanes aastatel 2001 - 2002 157-lt 59-le (vt joonis 1). Prügilate sulgemine ladestamiseks jätkus kuni 2009. aasta 16. juulini, sest selleks kuupäevaks tuli prügilamääruse kohaselt viia prügilad määruse nõuetega vastavusse või sulgeda ladestamiseks.

Joonis 1. Aastatel 2000-2011 kasutusel olevate prügilate arv

Prügilate arvu muutust aastatel 2003-2011 (Keskkonnaagentuur) näitab

Tabel 1.

Tabel 1. Prügilate arvu muutus aastatel 2003-2011

Prügila liik	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011-2013
Tavajäätmeprügila	37	33	26	24	18	15	15	6	6
Kaevandamisjäätmete hoidlad	3	3	2	2	2	2	2	2	1
Ohtlike jäätmete prügila	10	10	11	10	10	9	10	7	7
KOKKU:	50	46	39	36	30	26	27	15	14

Pärast 2009. aastat, kui lõppes prügilate sulgemine ladestamiseks, on peamiselt tegeletud ladestamiseks suletud prügilate korrastamisega - jäätmed koondati, tihendati, kujundati sobiv nõlvus, jäätmelade kaeti kas haljastusega või muul viisil. Suletud prügilate korrastustöid on toetanud Keskkonnainvesteeringute keskus (

Tabel 2).

Tabel 2. Toetused prügilate sulgemiseks aastatel 2008-2013

Meede	Toetus mln €
Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine	21,6
Põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavate prügilate sulgemine ja korrastamine	35,3
Põlevkivienergeetika jäätmeheidlate sulgemine ja tuhaärastussüsteemi	3,1

Jäätmeseaduse § 131 muutmise seaduse kohaselt (RT I, 14.06.2013, 4) pikeneb prügilate korrastamise tähtaeg kuni 31.12.2015 seoses sellega, et mõnesid prügilaid ei suudeta korrastada (näiteks Sillamäe, Horizon Tselluloosi ja Paberi AS prügila jm) eelnevalt kehtestatud ajaks (16. 07. 2013).

Oluline on ka keskkonnaministri määrus Meetme "Põlevkivitööstuse nõuetele mittevastavate prügilate sulgemine ja korrastamine" tingimused (RTL 2008, 68, 962) muutmine (RT I, 07.05.2013, 23). Meetme raames toetatav tegevus on Kohtla-Järve ohtlike jäätmete keskkonnanõuetele mittevastava prügila sulgemine ja korrastamine ning prügila nõrgvee ja saastatud sademevee puhastus-süsteemi parendamine.

Keskkonnaministeeriumi tellimusel viidi 2013. aastal läbi uuring aastatel 2001 – 2009 suletud ja korrastatud prügilate seisukorra hindamiseks. Uuring andis ülevaate suletud prügilate olukorrast. Uuringu viis läbi AS Maves ja tulemused on leitavad Keskkonnaministeeriumi kodulehelt.

Suur hulk prügilaid suleti ladestamiseks aastatel 2001-2002. Prügilate väiksuse tõttu oli nende keskkonnamõju väike, mistõttu määrati ka lühikesed järelhoolduse perioodid (3-5 aastat). Pikemaajalisem seire on määratud suurematele prügilatele. Pidev seire (kord kuus või kvartalis sõltuvalt näitajast) toimub kõigis töötavates prügilates. Probleemiks on aga andmete kogumine ja analüüsimine. Puudub ühtne andmebaas, mis võimaldaks seireandmeid omavahel võrrelda ja töödelda. Seetõttu tuleb tähelepanu suunata nii suletud prügilate kui ka töötavate prügilate seireandmete kogumise koordineerimisele ja tulemuste analüüsimisele. Prügilate seire peab sisaldab endas pinna-, põhja- ja nõrgvee kontrolli, prügilagaasi kogunemise ja väljajumbumise kontrolli ning jäätmelademe muudatuste jälgimist. See annab võimaluse hinnata prügila seisukorda, et vajadusel võtta kasutusele meetmed keskkonnohu vältimiseks või vähendamiseks. Suletud ja korrastatud prügila puhul võib see tähendada ka täiendavate korrastustööde vajadust.

Tulenevalt Eesti Energia AS-i Iru elektrijaama jäätmepõletusploki tööle hakkamisest 2013. aastal väheneb olulisel määral prügilatesse ladestavate jäätmete mass. Majanduslike raskuste vältimiseks tuleb prügilate käitajatel leida muid alternatiivseid tegevusi. Seetõttu on prügilatest kujunemas taaskasutuskeskused, kus jäätmeid ei suunata enam ladestamisele vaid sorditakse ja antakse üle ringlussevõtuks või jäätmekütusena jäätmepõletustehasele.

Allolevas tabelis (Tabel 3) on näidatud 2014. aastal töötavad prügilad,

Tabel 3. Töötavad prügilad 2014. a

Prügilad	Ettevõtte
TAVAJÄÄTMEPRÜGILAD	
Tallinna prügilad	Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS
Uikala prügilad	Uikala Prügilad AS
Torma prügilad	AmestopOÜ
Väätsa prügilad	Väätsa Prügilad AS
Paikuse prügilad	Paikre OÜ
Kopli ladestusala	Slops OÜ
PÜSIJÄÄTMEPRÜGILAD	
Viru kaevanduse aherainepuistang ¹	Eesti Energia Kaevandused AS
OHTLIKE JÄÄTME PRÜGILAD	
Balti EJ tuhaväljak nr.1	Eesti Energia Narva Elektriijaamad AS
Eesti EJ tuhaväljak	Eesti Energia Narva Elektriijaamad AS
Kiviõli poolkoksi ladestus	Kiviõli Keemiatööstuse OÜ
Kohtla-Järve poolkoksi ladestus	VKG Oil AS
Tööstusjäätmete prügilad	Eesti Energia Narva Elektriijaamad AS
Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskus	Käitluskeskus on riigi omandis ja käitleja valitakse hanke teel
Kunda tsemenditehase tööstusjäätmete prügilad	Kunda Nordic Tsement AS

¹ Viru kaevandus lõpetastegevuse 2013. aasta keskel. Estonia kaevandus jätkab tööd ja toimub ka aheraine ladestamine

2 KAEVANDAMISJÄÄTMETE HOIDLAD

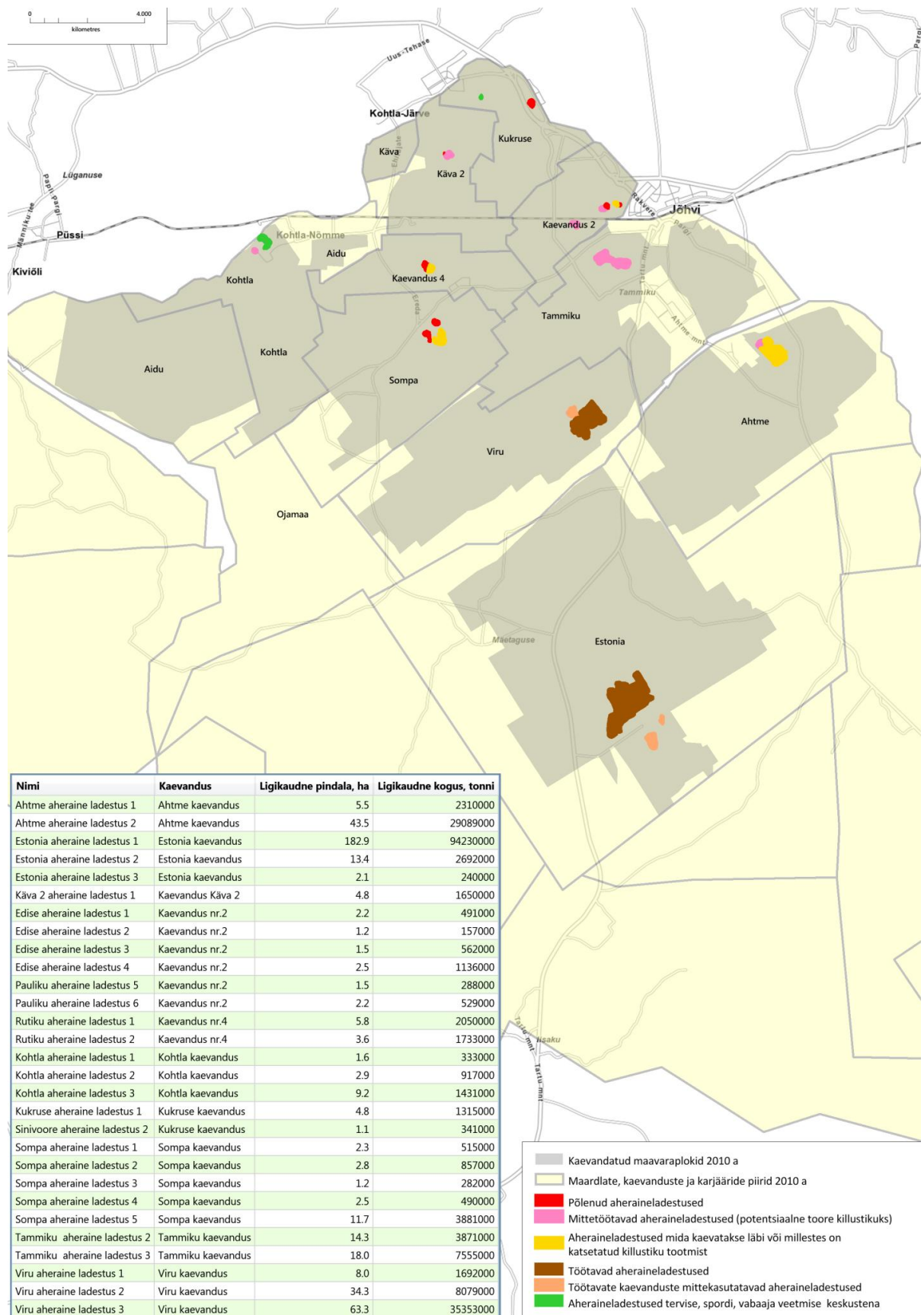
Keskkonnaministeeriumi tellimusel koostati 2011–2012. a töö „Suletud, sh peremeheta jäätmeheidlate inventeerimisnimestiku koostamine“. Töö käsitleb suletud või maha jäetud põlevkivi, lubjakivi ja fosforiidi kaevandamise käigus tekkinud kaevandamisjäätmete ladestuskohti, et liigitada hoidlad ohtlikkusest lähtuvalt A- või B kategooria jäätmeheidlaiks.

Sellise töö koostamise vajadus tulenes Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/21/EÜ, 15. märts 2006, kaevandustööstuse jäätmete käitlemise ja direktiivi 2004/35/EÜ muutmise kohta artiklist 20, mis sätestab: liikmesriigid tagavad, et nende territooriumil asuvates suletud jäätmeheidlates, sealhulgas peremehetud jäätmeheidlad, mis põhjustavad olulist negatiivset keskkonnamõju või võivad keskpika või lühikese aja jooksul kujuneda ohuks inimeste tervisele või keskkonnale, koostatakse inventarinnimestik ja seda ajakohastatakse korrapäraselt. Need nõuded on fikseeritud ka jäätme-seaduses.

Kokku on mittekasutatavaid jäätmeheidlaid 34 ja enamus neist paikneb Ida-Virumaal. Need on aastakümnete jooksul toimunud põlevkivi kaevandamisel tekkinud aheraine ladestud. Põlevkivi kaevandamisjäätmete puhul on peamiseks ohufaktoriks nende süttimise võimalikkus isekuumenemise tulemusel, lõkkest, kulu- ja prahipõletamisest ning metsatulekahjude tagajärjel. Kõigi põlevkivi kaevandamisjäätmete heidlate (ka mittepõlenud) tuleohtlikkus tuleb tähistada looduses siltidega, mis keelavad lahtise tule tegemise.

Läbiviidud uuringu ja riskihinnangu põhjal on Kukruse aheraineladestuse puistang nr 1 liigitatud A-kategooria ohtlikkusega kaevandamisjäätmete hoidlaks. Lühi- ja pikaajalisel perioodil on Kukruse kaevandamisjäätmete hoidla puhul võimalus suurõnnetuse tekkeks iseenesliku taassüttimise läbi, seega on Kukruse ladestu suurõnnetuse ohuga ja võtta vajalikke meetmeid, et vältida õnnetusi ja piirata nende kahjulikke tagajärgi inimese tervisele või keskkonnale.

Alljärgneval joonisel (Joonis 2) on antud Ida-Virumaal aheraineladestute paiknemine.

Joonis 2. Põlevkivi aheraine ladestud Ida-Virumaal („Põlevkivi kasutamise riikliku arengukava 2016 - 2030“ koostamiseks vajalike andmete analüüs, 2012)